

מי שוטפת היום כלים? מי מקפלת כביסה? מי לוקחת את
הקטנים לגינה? ומי תערוך לנו קניות? אם השאלות האלו
מכניסות גם אתכן לדילמה, תדעו שאתן בחברה טובה |
נושא העזרה בבית מעורר לא מעט אמוציות ותהיות, ונשות
המקצוע כאן כדי לעשות קצת סדר: מה קודם למה, העזרה
בבית או הלימודים והחברות? ומה בתקופת מבחנים
עמוסה? כמה נכון לדרוש וכמה נכון לשחרר? ואיך משרים
בבית אווירה של שיתוף פעולה מרצון? | שמחנו לעזור

הדס אפיק

עזרת נשים

איזה כיף לך, בת ראשונה זו מתנה אמיתית. היא תגדל עוד קצת ותראי איך היא תנהל את הבית!"

נראה שאין אמא שזכתה לבת בכורה ולא שמעה את המשפטים האלו כמעט מהרגע הראשון. אם אחרי אותה בת מגיעה סדרה של בנות, נראה שהמשפטים מקבלים משנה תוקף. הרי אין ספק שצוות נערות המשתלט על הבית הוא משהו שכל אמא הייתה יכולה לאחל לעצמה. מה צריך יותר מזה בזמנים של עומס, בשעות השכבת הילדים, בסיומו של יום מתיש ובערבי שבתות? במקום להביא עוזרת מבחוץ יש לך עוזרת משלך בתוך הבית ובכל שעות היממה. אלא שכמו שידעת כל אמא שבתה או בנותיה גדלו, ככל שחולף הזמן מתעוררות להן השאלות: עד כמה אנחנו אמורות לשתף את הבנות במטלות הבית? האם נערה עשירה בת חמש עשרה העמוסה במבחנים, בפעילויות בתיכון ובחיי חברה תוססים, אמורה לקבל עליה עול של כביסות, ניקיונות ובישולים? עד כמה כן, ומתי מומלצת חשיבה נוספת? בנות לשעבר ואימהות בהווה משתפות בחוויות אישיות, ונשות מקצוע עושות סדר, תרתי משמע.

עזרה לדורות

נתחיל מסיפור קצה:

"אני לא רוצה חלילה לפגוע בהוריי, לכן נמציא לי שם בודי, תקראי לי רותי", כך מבקשת בת שיחי. היא אמא לעשרה ילדים במגוון גילים, ומגיעה מבית ברוך גם כן. "לפניי יש שני בנים, כך שהתייחסו אלי כמו לבכורה, עם כל האחריות שנלווית לכך", היא מספרת. "אמא שלי עבדה קשה מאוד מחוץ לבית כדי לפרנס את המשפחה. היא הייתה מורה בתיכון, וגם מד"פית שהדריכה סמינריסטיות. בבית היה תמיד צורך בהמון עזרה. אני זוכרת את עצמי שוטפת את הבית בשלוש לפנות בוקר, מנקה את חדרי השירותים ומקלפת ירקות, כדי שאמא תוכל לקום לבית נקי, להעמיד סיר על הכיריים ולצאת לעבודה".

אבל יותר מכל זוכרת רותי את מטלת הכביסה שהייתה עבורה עול כבד ובלתי נסבל. "נסו לדמיין לעצמכם משפחה ברוכה שבה כל קיפול הכביסה - מגרביים ועד סוודרים, חולצות ובגדי שבת, מוטל על מישהי אחת. זה היה התפקיד הקבוע שלי, והוא לא התאים לי כלל. הייתי חוזרת באמצע הלילה מלימוד למבחן, ובמקום לישון - נאבקת עם ארבעה סלי כביסה ענקיים, כי אם אני לא אעשה את זה - אף אחד אחר לא

יעשה. כיום אני יודעת שהתפקיד הזה הזיק לי מאוד, עד כדי כך שכאמא שמנהלת את ביתי האישי, אני לא מסוגלת לבקש מילדיי לקפל כביסה, כי זה פיתח בי טראומה".

כנערה דיברת עם הורייך על כך שקשה לך?

"לא דיברנו. גדלתי לתוך ההבנה שילדים עוזרים בבית, לא חשבתי בכלל להגיד משהו. יותר מזה - אף על פי שעבדתי והתאמצתי, תמיד התהלכתי בתחושה שאני לא בסדר, כי אני לא עוזרת מספיק, והבית לא באמת נקי ומסודר. כיום, כאמא לבנות גדולות, אני מצויה בבעיה אמיתית. קשה לי לדרוש מהן ואני כמעט לא מבקשת עזרה. האם זה נכון? אני לא בטוחה, אך אף על פי שבתתי הגדולה כבר בת שמונה עשרה, הפצע עדיין לא הגליד".

יהודית, אמא לשבעה, אף היא מתהלכת כיום עם זיכרונות לא מעטים מעוזרתה בבית כבת בכורה. "כשהייתי ילדה ביסודי כמעט לא נעזרו בי, אבל בערך מגיל תיכון התחלתי לעזור בבית מרצוני, היא מתארת. "עשיתי הכל, ממש הכל, כולל בישולים, ניקיונות וטיפול בילדים. אמא שמחה מאוד בכך, ואני הבנתי שיש חשיבות גדולה לכל עזרה וסיוע. לא חוויתי טראומה או קושי, אבל אני זוכרת את החלום שליווה אותי במשך שנים - להתחתן ולהגיע ליום שבו אשטוף רק שתי כוסות ושתי צלחות. כיום אני מבינה שזה הגיע בגלל עומס כבד, כי אף על פי שהייתי בת שבע עשרה, העול שלקחתי היה זהה לעול של אמא לשמונה ילדים". לעומתן, רחלי אינה מבינה כלל על מה הדימויים. "כבחורה תמיד השתדלתי לעזור וגם אהבתי את זה. החברות ידעו שאם לומדים אצלי למבחן בשעות הערב, תמיד איאלץ לפרוש לרבע שעה כדי להגיש ארוחת ערב או לקלח ילד או שניים. גם ניקיונות היו לעיתים קרובות באחריותי, ואגב, אמא שלי היא באופן רשמי 'חולת ניקיון', כך שהכל היה צריך להיות ללא רבב. אבל זה כמעט לא העסיק אותי, הכל נעשה בטבעיות. הפרס הכי גדול הגיע אחרי שהתחתנתי, כי צללתי בקלות ובטבעיות לעבודות הבית, הרגשתי שהכל קטן עלי".

כן עזרה, לא עול

מתי המלצה? האם יש לצפות מהבנות הגדולות שיעזרו בבית או שיש למנוע מהן? האם זה יקל עליהן בעתיד, או אולי דווקא להפך? אחרי דעות לכאן ולכאן, ביקשנו לשמוע את דעתן של נשות המקצוע.

"ראשית, חשוב להבין שבנות שעוזרות בבית לא רק מסייעות לנו, אלא גם עוזרות לעצמן", מדגישה חני שידלובסקי, מאמנת, עו"סת ומטפלת בהבעה ויצירה. "עזרה בעבודות הבית וקבלת אחריות בתחומים שונים, כמו אפייה, ניקיונות וכדומה, היא אתגר עבור הבנות המתנסות בכך. העמידה באתגר מחזקת את הדימוי והביטחון העצמי שלהן ונוטעת בהן תחושת מסוגלות. כך מפתחת המתבגרת את 'האני האמיתי' שלה, כי 'אני זה א-אהובה, נ-נחוצה, י-יכולה'.

"מטלות עזר גם עוזרות לפתח בגרות, ומחקרים מוכיחים שילדים העוזרים בבית מצליחים יותר בלימודים, שכן מילוי המטלות מייצר אצלם ביטחון, משמעת עצמית ונחישות - אלו

כלים הכרחיים ללמידה. "עזרה בבית מלמדת את הילדים גם לעזור לזולת, והוכח במחקרים כי ילדים שמושיטים יד ועוזרים בבית יגלו נכונות רבה יותר לסייע לקהילה בבגרותם. המחקרים הללו לא מפתיעים כלל, וכולנו יכולים לראות בשטח שהושטת יד ועזרה בבית מלמדות את הנערה למצוא את האיוון בין הצרכים האישיים שלה לבין צורכי הסובבים אותה. היא גם לומדת לראות את הסביבה ולהתייחס אליה, לעומת נערות שלא מצפים מהן לכולם, ובפרט בתקופת מבחנים הן מרגישות שצריכים 'לשרת' אותן. הן מפתחות השקפה מעוותת לגבי האחריות והעבודה הקשה שיידרשו מהן בחיים האמיתיים".

ומה נכלל בתחום העזרה? כמה את חושבת שאפשר להטיל על הבנות שלנו?

"זה כבר משתנה מבית לבית ומנערה לנערה. יש נערה שהיא הבכורה או מהגדולות בבית, ונדרשת ממנה עזרה רבה. לעומתה יש אחרת שהיא בת הזקונים או מהקטנות בבית, במהלך השבוע לא נדרש ממנה הרבה, אבל לקראת שבת או במוצאי שבת, כשנשואים מגיעים, נדרש ממנה קצת יותר.

"זווית אחרת להסתכלות היא: 'במה נדרשת העזרה?' יש אימהות הזקוקות בעיקר לעזרה בחוץ, בקניות ובסידורים, ויש שמעדיפות להיעזר בבנות בתוך הבית. יש זמנים מאתגרים יותר, כמו כשיש שמחות במשפחה, ערבי חגים או חלילה כשאחד מבני המשפחה חולה וכדומה. בכל המצבים האלו אני לא חושבת שיש עניין של 'אסור' או 'מוותר' לדרוש מהבנות, אלא יש גבולות שכל משפחה מציבה לעצמה".

"מלכתחילה אנחנו לא אמורות להסתכל על עבודות הבית כ'נטל'", מוסיפה דקלה יוספסברג, מנחת הורים, "הרי הילדה שלנו אוכלת בבית, מתקלחת בבית, אנחנו מכבסות לה את הבגדים מדי יום והיא דורכת על הרצפה בביתנו. אז למה זה נטל אם אנו מבקשות ממנה להושיט יד ולעזור? אחד מהמאפיינים של החברה המערבית שאנחנו חלק ממנה הוא לרצות שילדים יהיו 'כיף והמון זיכרונות יפים מהבית'. כהורים אנחנו רוצים שהילדים יאהבו אותנו, שנמצא חן בעיניהם ושהכל יהיה חווייתי. אבל האמת היא שאם אנחנו

כך מפתחת המתבגרת את 'האני האמיתי שלה' כך גם לעצמן. אלא גם לעצמן. אלא גם לעצמן. אלא גם לעצמן.

אנחנו

הזדמנות להתבוננות

"כהורים יש לנו רצון לקבוע לפעמים כללי אצבע שינחו אותנו בכל עת ובכל מצב. כך גם לגבי עזרתן של הבנות הגדולות בבית", אומרת אודיה אורלנצ'יק, עו"סית קלינית, בעלת קליניקה פרטית, מטפלת מטעם הרווחה בחיפה ומנהלת מסגרת טיפולית לנערות ברכסים. "עזרה בבית פוגשת את הקשר בין האם לעצמה וכן בינה לבין בתה. זוהי הזדמנות לעצור רגע, ובפרספקטיבה חדשה וממוקמת בוגר יותר להתבונן על עצמנו כהורים ועל נקודת המפגש שלנו עם הבת. 'ננסה להרגיש מה עובר על הילדה בתקופה העכשווית, מה חשוב לה בחיים, על מה קשה לה לוותר ומתי הן ההזדמנויות שבהן היא קשובה לקבלת הנחיות, הצעות ומסרים חינוכיים מאיתנו ההורים."

"כאימהות אנחנו בדרך כלל מכירות את בנותינו ויודעות מה עובר עליהן. האם לבת שלנו יש קשיים לימודיים שמצריכים ממנה השקעה רבה? ואולי היא מוכשרת, אך בכל זאת זקוקה לזמן רב לצורך הלימוד כדי להרגיש בטוחה בידיעותיה? ומה עם מיקומה החברתי? ישנן נערות שזקוקות פחות לחברה ויש כאלו שהחברה היא כל עולמן. כשנבין מה עובר על הבת נוכל לפעמים להגיע למסקנה שגם אם עזרתה נחוצה לנו מאוד, ייתכן שזה אינו הזמן הנכון להטיל עליה מטלות רבות בבית. 'נוסף על כך, כשאנחנו מבקשות מהבת שלנו למלא תפקיד בבית, חשוב גם שנתאים אותו ליכולותיה. גם לנו כנשים מבוגרות ישנן מטלות בית שאהובות עלינו ולעומתן מטלות שפחות. חשוב שנזכור שהבת לא נועדה כדי שנעביר אליה את כל המטלות שפחות אהובות עלינו, אלא כדי להיות שותפה, ולעזור באופן שנוח לה ונכון גם לנו."

אודיה מבקשת לעזור נקודה נוספת: "חשוב שנכיר בכך שחלק מהשותפות בבית הוא לא רק לעזור לנו במה שאנחנו מבקשות, אלא גם להתנסות בדברים אחרים. אם הבת למשל מבקשת לאפות במטבח, אף על פי שאנו יודעות שהיא תשאיר שם בלגן גדול, לעיתים יהיה כדאי לאפשר לה לעשות זאת, ולהבין שזהו מחיר ההתנסות."

"ובכל מקרה", מודגישה אודיה, "עלינו לזכור שכאימהות אנו נמצאות בשלב התפתחותי אחר מבנותינו. האחריות שלנו היא על הבית, תפקודו וגידול ילדים בריאים בגוף ובנפש. הבת מצויה בשלב התפתחותי אחר, שבו ניכרת ההתפתחות בעיקר בתחום החברתי והלימודי. רק אחרי ההתבוננות וההבנה יגיע הזמן המתאים ליצור שיח משותף ומכבד עם הבת, לחשוב יחד איך היא יכולה לעזור וכמה, ולרתום אותה עד כמה שאפשר באופן שמתאים לה ולנו."

באמת רוצים לחנך את הילדים שלנו לקראת החיים, הדרך היחידה היא לתת להם גם להזיע ולטרוח, ולהבין שלא תמיד הכל הולך כפי שהם רוצים."

דקלה מציינת שהדברים הללו נאמרים באופן כללי, אך רלוונטיים במיוחד כלפי עזרתן של בנות גדולות בבית. "אימהות רבות שואפות שהבית יהיה כמו בית מלון - תמיד יהיה כיף ונעים, בצהריים תצפה לילדים ארוחה חמה, והם לא יצטרכו לטרוח כלל. שמעתי פעם ממנחה הורים ידוע שטען כי 'כיום בית הוא בית מלון ויש בו שני כללי אצבע: האחד הוא שהלקוח תמיד צודק, והשני הוא שהיבטים לתת לו שירות טוב, כי אחרת הוא לא יחזור'. לצערי זה לא מצחיק, כי אנחנו לגמרי בכיוון. אנחנו כל כך לחוצות מלייצר חוויה טובה ומהנה לילדים, עד שאנחנו מקבלות עלינו מעל ומעבר. 'בואו נתייחס לנושא הזה בטבעיות, נבקש מהבנות עזרה כשאנחנו זקוקות לה ופחות נחשוב על ההפסד שנגרם להן. הן חלק מהבית, וכל עוד העזרה היא בגבול הסביר והראוי, אין שום צורך לחשוב פעמיים."

ואילו דאברושי הנדל, מנהלת מרכז הדרכה לאימהות לגדל בלי להקטין, מבקשת לעמוד על ההבדלים בין 'עזרה' ל'עול'. "ילד, ולא משנה מה גילו, אינו צריך לחוות אף פעם עול בשל עבודות הבית", היא מבהירה. "טוב מאוד שהוא יחווה שותפות, שייכות ונתינת יד, אבל אסור שהוא יחוש את האחריות והקושי הנובעים מהן."

"בדיוק השבוע הזדמן לי לשמוע דו שיח של אמה מדהימה עם בתה, כאשר היא ביקשה ממנה לקחת את האחות הקטנה לגן. הבת התלוננה ש'היא לא יכולה', והאם הגיבה לדעתי במשפט מכונן: 'אשמח מאוד שתעשי זאת, אבל אם בשום אופן אינך יכולה, נסדר, כי את לא אמה של הילדה הזו, אלא אני'. 'מבחינה מנטלית, משפט כזה בדיוק הוא שמשחרר את הילד כדי לעזור, כי בסופו של דבר מה שיגרום לבחורות שלנו לתת יד זה לא שנלחץ עליהן, אלא דווקא כשנדאג להרפיה ושחרור."

בהזדמנות אחרת, מציינת דאברושי, היא הייתה עדה למקרה שבו אחת הבנות בבית הצליחה להרדים את התינוקת הצרחנית וכולם התלהבו. רגע לאחר מכן, אמר לה אביה: "אם כן, יש לנו בשבילך תפקיד בבית - מהיום את זו שתדרימי את התינוקת". "נכון שהוא צחק, אבל משפט כזה הוא בדיוק דוגמה ליכולת שלנו כהורים לקחת את הכוח של הילדים

לפעול, ובמקום למנף אותו להפוך אותו לעול. כי הרעיון הוא לתת לילדים זכות להושיט יד, אך לא להניח להם 'לשאת את הבית על הראש'."

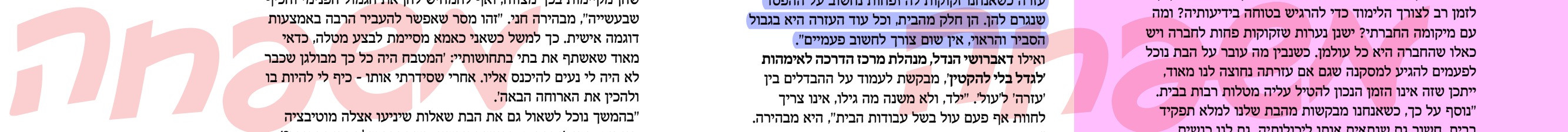
בשמחה רבה

כבר החלטנו שנכון להיעזר בבנות, ואנו עושות זאת בלב שלם. האם יש מה לעשות כדי שהעזרה תגיע בשמחה ולא בפרצוף חמוץ? כשחני שידלובסקי נשאלת על כך היא נזכרת בסיפור על שני יהודים ששמרו שבת באמריקה לפני מאה שנה, ובכל יום ראשון היו מפוטרים מעבודתם. בניו של האחד המשיכו בשמירת השבת ובקיום המצוות, ואילו בניו של האדם האחר ירדו מהדרך. הסיבה לכך היא שהראשון, בכל יום ראשון, כשחזר הביתה עם מכתב הפיטורין, היה רוקד משמחה על שזכה לשמור את השבת, ואילו חברו היה חוזר בפנים נפולות ובניו הבינו שלא כדאי לשמור את השבת.

"כדי שהעזרה תינתן בחיוך ובשמחה, חשוב להעביר לבנות את המסר שהן מקיימות בכך מצווה, ואף להמחיש להן את הגמול הפנימי והכיף שבעשייה", מבהירה חני. "זהו מסר שאפשר להעביר הרבה באמצעות דוגמה אישית. כך למשל כשאני כאמא מסיימת לבצע מטלה, כדאי מאוד שאשתף את בתי בתחושותי: 'המטבח היה כל כך מבולגן שכבר לא היה לי נעים להיכנס אליו. אחרי שסידרתי אותו - כיף לי להיות בו ולהכין את הארוחה הבאה'."

"בהמשך נוכל לשאול גם את הבת שאלות שיניעו אצלה מוטיבציה פנימית, כמו: 'איך את מרגישה עכשיו, כשהחדר שלך נקי ומסודר?' חשוב לא לשכוח לומר לה שמעריכים את עבודתה ושהיא חשובה לכל המשפחה. למשל 'תודה שסידרת את המטבח. הרבה יותר כיף לכולנו לשבת לארוחת ערב במטבח מסודר'. עדיף לדבר כמה שפחות על הצורך במילוי מטלות, ולהתמקד יותר בהזדמנות לתרום לכולם. 'עוד משהו שיכול להוסיף לאווירה הטובה במתן העזרה הוא עבודת צוות. אפשר לעשות הרבה יותר בזמן קצר יותר אם כולם עובדים ביחד. גם בת גדולה שמבינה שהיא אמורה לעזור יותר מהאחים הקטנים, תעשה זאת בלב יותר שלם כשתראה שכולם מתמסרים יחד לעבודה בבית'."

ומה עם תקופות של מבחנים, שיעורי בית ופעילויות? האם גם בימים כאלו נצפה שבנותינו יעזרו לנו ויושיטו יד בבית? "יש אימהות שאכן נוטות להימנע מלהטיל על הבנות שלהן מטלות בתקופות עמוסות, מתוך תחושה שאין להן פנאי למטלות הבית. נכון שבכך אולי מקילים עליהן, אך צריכים גם לזכור שכאשר ילדים עוזרים בבית הם לומדים שיש להם אחריות כלפי המשפחה. ככל שאנחנו תורמים יותר כך אנחנו מרגישים שייכים יותר, ועל תחושת השייכות הזאת לא הייתי מוותרת. אז כן, כדאי להתחשב ולא לדרוש יותר מדי בתקופות כאלו, אבל לכולנו ברור שלבת שלנו לא תצמח שום תועלת אם היא תרקום קשרים הדוקים עם החברות, אך תאבד את הקשר שלה עם המשפחה."

בשמחה

דקלה יוסטפוביץ, מנחת הורים: "חלכתחילה אנחנו לא אמורות להסתכל על עבודות הבית כינטל. הבנות הן חלק מהבית, וכל עוד העזרה היא בגבול הסביר והראוי, אין צורך לחשוב פעמיים"

מרגישה שכאשר אנו בנות יחד תוכנית מסודרת, קל להן יותר ליישם זאת, מאשר כשאני מנחיתה עליהן הוראות: 'תפני את הפח' או 'תצאי לקניות' וכדומה. בקשות אקראיות מתקבלות תמיד פחות טוב, ועם הזמן למדתי שכדי לקבל באמת היענות מיטבית, התפקיד שלי הוא לבקש בזמן הנכון ובצורה הנכונה".

מוריה מבקשת להעיר פרט חשוב: "חשוב לי להימנע מקבלת עזרה מתוך רחמים. שהנתינה של הבנות לא תגיע מתוך מקום הורי או מרצה מדי. אני ממש משתדלת לשים לב ולא להגיע למקומות האלו. כל עזרה צריכה להגיע בהתאם לגיל, וילדות הן עדיין ילדות, והן צריכות להרגיש שאוהבים אותן ודואגים להן בבית, לא שהן שצריכות לדאוג לאמא".

אך הן מוצאות מספיק זמן כדי לעזור? "בנותיי יודעות שכשהן חוזרות מהלימודים יש להן קודם קצת זמן לעצמן, להרפיה ולהתאוששות. אחר כך הן יכולות לצאת לחברות או ללמוד, אבל תמיד יודעות שהן צריכות לתרום מעצמן גם לבית. אני לא מדברת בטווחי זמן ארוכים - חצי שעה או שעה ביום, משימה אחת או שתיים. משתדלת מאוד לא להעמיס, לא לבקש יותר מדי. בסופו של דבר קורה לא פעם שהן מפתיעות אותי ועושות הרבה מעבר למה שהתבקשו".

יש משימות שלא תיתנו לבנות שלכן לבצע בשום אופן? מוריה: "לא אפקיד בידיהן של הבנות טיפול בתינוק קטן ממש. זה דבר שלדעתי שייך רק לאמא, ואין שום תחליף לחום ולאחריות האימהית. גם לא לשלח אותן למשימות מורכבות מדי, כמו לטפל בילדים קטנים במשך שעותיים בגינה או דברים שאני יודעת שגם לי היו קשים. נוסף על כך, יש לכל אחת דברים אינדיבידואליים שהיא פחות אוהבת לעשות או שקשים לה, ואשתדל להתאים את העזרה ליכולות של הבת. אני לא רוצה לקחת ממנה את כוחות הנפש או לייצר טראומה מהעזרה בבית".

לאה: "לאחרונה, אחרי שזכינו לחתן ברוך השם את הבת הבכורה, והחתן התחיל להגיע לשבתות, הודעתי לבנותיי שלשבתות כאלו רק אני מכינה את האוכל, אפילו שהן עושות זאת לא פחות טוב ממני, כי אני לא רוצה שייקחו לי את התענוג הזה, וכל עוד אני יכולה - אמשיך לעשות זאת בעצמי. כי עזרה בבית היא בהחלט זכות, כן, גם עבורי".

זאת בשמחה, אלא הן גם פועלות ויחזמות בלי שהתבקשו כלל. מכירות את הבתים שבהם מספרים בגאווה ש"הבנות הכינו את כל השבת"? או את החברה שעונה לטלפון בקול מנומנם בשש בערב, ומספרת שישנה שעתים בזמן שבנותיה הגדולות קרצפו את הבית וגם קילחו את הילדים? זו לא אוטופיה, אלא דבר שאכן קיים. איך זה קורה?

לאה טייר, מנהלת בית ספר 'לה-פוינט' למקצועות המוחל, היא אמא למשפחה ברוכה, שהגדולות בה הן בנות. "יש לי שלוש בנות גדולות בבית", היא מציינת, "והן בהחלט מכינות מדי פעם שבתות לבד, לא 'כדי לצאת לידי חובה', אלא עם מנות אחרונות ושפע של סלטים ותוספות. ממש בטוב טעם. גם בתקופות הקורונה והמלחמה, כשלא היו לימודים וכולם היו בבית, תמיד שאלו אותי איך אני מסתדרת כעצמאית, כיוון שאיני יכולה לקחת חופש, ובאמת לא הבנתי את השאלה. הרי הבנות שלי עושות הכל, כולל טיפול באחיהן הקטן שהיה אז בן שנה בלבד. אבל חשוב לי להדגיש שאלו אינם דברים שאני אומרת להן או מבקשת מהן, אלא הם מגיעים מרצונן האישי. הן לא עושות את זה מתוך אחריות או כורח, אלא כי מבחינתן 'להכין שבת זה כיף', ו'להיות עם האח הקטן זו מתנה'".

"אחרי שחיתנתי את בתי הבכורה קיבלתי חיזוק לדברים כשראיתי באיזו שמחה וחשק היא הגיעה להשקיע בבית שלה, וזה הרגיע אותי, כי הבנתי שאפילו שהיא עזרה רבות בבית, זה לרגע לא מנע ממנה את החשק והרצון להשקיע בבית שלה".

לאה מודגישה שכמובן לא הכל פסטורלי, וזה לא שהבנות רק מחפשות כל היום במה אפשר לעזור. "אבל אנחנו משתדלים לייצר בבית אווירה של כיף והנאה מניקיונות ובישולים, וזה פועל את פעולתו. בשונה מבתים אחרים שבהם הבנות עסוקות כל היום, ורק אם נשאר להן זמן הן עוזרות, אצלנו זה הפוך. אבל מובן שגם אנחנו מתמודדים לפעמים עם מצבים שבהם הבית הפוך, לאף אחד אין חשק לסדר והנטל העיקרי נופל עלי כאמא. זה הגיוני וחלק מהחיים".

גם מוריה שפרינגר היא אמא לשתי בנות גדולות שאחריהן מגיעים אחים קטנים. במקצועה היא מנהלת פרסום ומיתוג עסקים, וכדי להצליח לנהל גם את הבית היא נעזרת בבנותיה לא מעט. "הבנות שלי עוזרות מאוד, אבל שמתי לב לדבר מעניין", היא מספרת, "אני

שותפות בבית חשובה לנו, נסכים לשלם את תג המחיר הדרוש".

"ייתכן שלפעמים המתבגרת שלנו תעקם את האף כשתבקש לעזור", מסכימה גם דקלה. "זה קורה בעיקר כי היא מרגישה שאמא מרחמת עליה או חושבת שהיא מפריעה לה בחיים, וממילא זוהי התגובה. 'סיפרה לי פעם אמא שהיא מרגישה שהסמינר מספק יותר מדי פעילויות, טיולים וחוויות לבנות, וזה בא חד משמעית על חשבון הבית, כי הבחורה כל הזמן עסוקה בהכנת מאפים לערבים חברתיים, בחזרות לקראת מסיבות וכדומה. היא סיפרה לי שהתקשרה למורה ותינתה את בעייתה: 'בבית נוצרות מלחמות, אני חייבת את העזרה של הילדה, ואין לי אותה'. תגובתה של המורה הייתה: 'זה לא הזמן של הילדה לעזור, זה הזמן שלה להעצים את עצמה'. המשפט הזה הוא לדעתי מהותי בעיני, כי המסר שהמורה העבירה בכך לילדה, אף על פי שלא שמעה אותו באותו רגע, הוא כביכול: 'לעשות משהו בשביל הסמינר זו העצמה אישית, אך לכבד הורים זה פחות מעצים אותך'. ומה עם מצווה דאורייתא וההעצמה האישית שיש בכיבוד הורים? הרי ברור לכולנו שאין העצמה גדולה מלכופף את הראש למקום שהיא חיה בו וחייבת לו ולבקשות של אמא שלה".

"כחורים אנו חייבים לזכור שחשוב שלילדה שלנו יהיה כיף, אך זו לא המטרה אלא אמצעי. אם אני כאמא מבקשת מהילדה: 'תדיחי כלים', או 'תשמרי על התינוק', ובינתיים מתנצלת ולחוצה, מרגישה שאני גוזלת ממנה משהו, לא עזרתי לה בשום דבר, אלא רק החלשתי אותה".

לעצם העניין מדגישה דקלה שהיא לא חושבת שכאימהות עלינו לחשוב איך לגרום לבנות לעזור בשמחה, כי הנתינה מעצם היותה נתינה, אמורה להיות משמחת. "יש אימהות שמצ'פרות את הבנות שלהן, וזה בסדר. אבל חשוב שהדבר לא ייעשה מתוך תחושה של הודיה אין-סופית, כי הבת אמורה לעזור בבית וזו אמורה להיות פעולה טבעית. נודה לבת כי מחמאה היא תמיד מחזקת, לא מתוך הערכה על דבר שאינו מובן מאליה".

עזרה היא זכות וכאן נעצרו לרגע, ונדגיש כי מי שאינה רוצה לחוש קנאה לופתת, מוזמנת לדלג לכתבה הבאה בעיתון. כי אי אפשר להתעלם מכך שיש משפחות שבהן האידיילה מתממשת במלואה - לא רק שהבנות עוזרות ועושות

שחיי החברה שלהן קודמים לבית", מציינת דאברושי, "ובניגוד למשפט שאני שומעת: 'איך תתמודדי כשתתחתי ותנהלי בית משלך?' אני נוהגת לומר: 'יהיה לך מספיק זמן להתעסק בבית שלך, וגם אז, אם תצטרכי עזרה - אעזור לך'. זה לא מגיע מוויתור על העזרה, אלא בדיוק להפך, הבנות מודעות לכך שיש צורך, וברגע שרואות שלא דורשים מהן או מחייבים אותן, הן שמחות לעזור".

"ויש כאן שיקול נוסף: בסופו של דבר הילדים שלנו 'משכפלים' אותנו, ואת ההתנהגות שהם רואים אצלנו הם צפויים לחקות בביתם בעתיד. מכיוון שכולנו שואפות שלילדינו יהיה בית נעים ומבורך, עם אווירה בריאה לנפש, בלי לחץ ופניקה - רצוי להעדיף את שמחת החיים של כולם על פני עוד קצת ניקיון בבית. אני אישית מעדיפה עזרה מתוך שותפות ואכפתיות, על פני עזרה שמגיעה מכורח וחוסר אפשרות אחרת. בשיטת 'לגדל בלי להקטין' יש משפט שמלווה אותנו: 'כשזה לא קריטי - אל תעשו עניין, כשזה כן קריטי - קריטי שלא תעשו עניין'".

אבל אם לא נלחץ ולא נבקש, איך נגייס את הבנות לעזרה? "אם יש מערכת יחסים זורמת ותיקנה, נוכל לומר להן בפשטות: 'אני צריכה עזרה', ולקוות שהמילים האלו יפעלו את פעולתן. הגיוני שמדי פעם נקבל תגובה ממורמרת או שהבת תגיב בחוסר שביעות רצון, אך אם זה חוזר על עצמו שוב ושוב סימן שמשהו כאן תקוע, וכעס, צעקות ביקורת וכפייה לא יעשו עבורנו עבודה בשחרור התקיעות".

"חשוב גם למצוא זמן רגוע, עוד לפני שנדרשת העזרה בפועל, כדי לשבת עם הבנות ולבדוק איתן באופן כן וישייר איך הן היו רוצות לתרום לבית. לא נשאל 'האם הייתן רוצות לעזור?' כי מלכתחילה ברור שהתשובה על כך חייבת להיות חיובית, אלא באיזה אופן. כך נוכל לנטרל מראש את המאבק בעצם ההירתמות ולאפשר לבנות להשתבץ בנישה שמתאימה להן. 'נקודה נוספת שחשובה בהקשר זה, היא לנסות לנטרל מוקשים באופן עשיית המלאכה. אם למשל ביקשנו מהבת עזרה בקיפול הכביסה, נצטרך אולי לוותר על כך שהבגדים יעמדו כמו חיילים בארון, ואם נתנו לה להדיח כלים, נביא בחשבון שאולי הם לא ייראו בדיוק כפי שהיינו רוצות. כשאנחנו מאצילות סמכויות, יש לזה מחיר, ואם

עזרה היא זכות וכאן נעצרו לרגע, ונדגיש כי מי שאינה רוצה לחוש קנאה לופתת, מוזמנת לדלג לכתבה הבאה בעיתון. כי אי אפשר להתעלם מכך שיש משפחות שבהן האידיילה מתממשת במלואה - לא רק שהבנות עוזרות ועושות

עזרה היא זכות וכאן נעצרו לרגע, ונדגיש כי מי שאינה רוצה לחוש קנאה לופתת, מוזמנת לדלג לכתבה הבאה בעיתון. כי אי אפשר להתעלם מכך שיש משפחות שבהן האידיילה מתממשת במלואה - לא רק שהבנות עוזרות ועושות

עזרה היא זכות וכאן נעצרו לרגע, ונדגיש כי מי שאינה רוצה לחוש קנאה לופתת, מוזמנת לדלג לכתבה הבאה בעיתון. כי אי אפשר להתעלם מכך שיש משפחות שבהן האידיילה מתממשת במלואה - לא רק שהבנות עוזרות ועושות

עזרה היא זכות וכאן נעצרו לרגע, ונדגיש כי מי שאינה רוצה לחוש קנאה לופתת, מוזמנת לדלג לכתבה הבאה בעיתון. כי אי אפשר להתעלם מכך שיש משפחות שבהן האידיילה מתממשת במלואה - לא רק שהבנות עוזרות ועושות

עזרה היא זכות וכאן נעצרו לרגע, ונדגיש כי מי שאינה רוצה לחוש קנאה לופתת, מוזמנת לדלג לכתבה הבאה בעיתון. כי אי אפשר להתעלם מכך שיש משפחות שבהן האידיילה מתממשת במלואה - לא רק שהבנות עוזרות ועושות

עזרה היא זכות וכאן נעצרו לרגע, ונדגיש כי מי שאינה רוצה לחוש קנאה לופתת, מוזמנת לדלג לכתבה הבאה בעיתון. כי אי אפשר להתעלם מכך שיש משפחות שבהן האידיילה מתממשת במלואה - לא רק שהבנות עוזרות ועושות

עזרה היא זכות וכאן נעצרו לרגע, ונדגיש כי מי שאינה רוצה לחוש קנאה לופתת, מוזמנת לדלג לכתבה הבאה בעיתון. כי אי אפשר להתעלם מכך שיש משפחות שבהן האידיילה מתממשת במלואה - לא רק שהבנות עוזרות ועושות

עזרה היא זכות וכאן נעצרו לרגע, ונדגיש כי מי שאינה רוצה לחוש קנאה לופתת, מוזמנת לדלג לכתבה הבאה בעיתון. כי אי אפשר להתעלם מכך שיש משפחות שבהן האידיילה מתממשת במלואה - לא רק שהבנות עוזרות ועושות

עזרה היא זכות

וכאן נעצרו לרגע, ונדגיש כי מי שאינה רוצה לחוש קנאה לופתת, מוזמנת לדלג לכתבה הבאה בעיתון. כי אי אפשר להתעלם מכך שיש משפחות שבהן האידיילה מתממשת במלואה - לא רק שהבנות עוזרות ועושות

"אני צריכה עזרה. הגיוני שמדי פעם נקבל תגובה ממורמרת, אך אם זה חוזר על עצמו שוב ושוב סימן שמהו כאן תקוע"

דאברושי הודל: "אם יש מערכת יחסים זורמת ותיקנה, נוכל לומר להן בפשטות: 'אני צריכה עזרה'"